

Žemiskie dalykai

Romualdas GIZYS

PRAMUŠĖS LEDA RASI...

Ilgai trukęs privatizavimo "ledo laužymas" pagaliau pasibaigė. Dabar – pirminė privatizacija. Kaip jai pasiruošę Respublikos privatizavimo komisijos? Kokios mūsų galimybės tapti didesnių ar mažesnių įmonių savininkais?

Pakankamai dalykiškai apie pirmą privatizavimą buvo kalbama Ekonomikos ministerijos privatizavimo skyriaus organizuotame seminare, į kurį susirinko visų Lietuvos rajonų privatizavimo komisijų vadovai, specialistai.

Susirinkę salėje neramiai šurmuliavo, jautėsi geroka psichologinė įtampa. Daug neaiškumų ir klausimų sukėlė kaleidoskopiškai besikeičiantys poįstatyminiai aktai – nutarimai, potvarkiai, protokolai, darantys privatizavimą panašų į bėgimą su kliūtimis. Pagrindinių fondų likutinės vertės indeksacija (2,2 karto) ir pagilintas galimas privatizavimo lygis. Įmonėms, kurios vienam darbuotojui tenka iki 15 tūkst. rb. pagrindinių fondų vertės – privatizavimo lygis – 80 procentų; nuo 15 iki 30 tūkst. rb – 50 proc.; virš 30 tūkst. rb – 30 proc. Supaprastinta ir valstybinio kapitalo apskaičiavimo schema. Dabar į jį neįtraukiamas akcinis kapitalas.

Įmonės ir kiti objektai bus parduodami aukcionuose (pradinę kainą nustatant ne didesnę negu dviguba įstatinio kapitalo suma) arba pasirašant akcijas, kurių pradinė emisijos kaina turėtų būti tokia, kad neatbaidytų pirkėjų. Pirmuosius aukcionus numatoma organizuoti jau liepos antroje pusėje, pagal patvirtintus aukciono nuostatus: aukcionai turi būti skelbiami prieš 20 dienų, vykdomi (pageidautina) išieginėmis dienomis. Akcijų pasirašymas skelbiamas prieš 15 dienų. Numatytos skelbimuose datos negalės būti keičiamos, kad neatsirastų preteksto laikyti tokius aukcionus juridiskai neteisėtai.

Miestų ir rajonų savivaldybės ruošia privatizavimui objektus, esančius jų kompetencijoje. Ministerijoms pavaldžius objektus numato pačios ministerijos. Sudarytos privatizavimo programos (ketvirtinės) surašomos pagal vieningą standartą ir tvirtinamos centrinėje privatizavimo komisijoje. Įmonės, kurios yra vienokių ar kitokių ginčų objektai, į privatizavimo programas traukti nerekomenduojama, kol visi neaiškumai nebus galutinai likviduoti. Leidžiamas privatizuojamų objektų skaldymas į dalis (pvz. buitinio aptarnavimo įmonės), tačiau būtinai nustatant kiekvienai daliai priklausančių patalpų plotus.

Didžiausias diskusijas sukėlė investicinių čekių panaudojimas. Jų jau išduota virš 1 milijono – už 5 milijardus rublių. Tai tik trečdalis bendro numatomo skaičiaus. Suprantama, kad didžioji čekių dalis bus panaudota būtų išpirkimui. Savivaldybės vargu ar įstengs nuveikti tokį milžinišką darbą. Numatoma jį užkrauti ant Statybos ir urbanistikos ministerijos pečių, kadangi joje yra sukaupta visa informacija apie namus, butus, jų būklę, architektūrinę vertę. Investicinius čekius bus leidžiama perrašyti giminėms per notarines kontorą ir parduoti aukcionuose nustatant pradinę kainą už čekio nominalą.

Tai gi tokios fokalės šiai dienai. Ir nors ore kybo žemės ūkio objektų ir Lietkoopsjungos turto privatizavimas, tačiau ledai pramušti ir jau, atrodo, pajudėjo. Ką rasime po jais? Gal sidabrą ir auksą, kaip toje vaikiškoje mišleje!

Na, o prisikasti iki jo jums gali padėti Ekonomikos ministerijos privatizavimo konsultacinis biuras. Jo telefonas 61 31 09

muosius aukcionus numatoma organizuoti jau liepos antroje pusėje, pagal patvirtintus aukciono nuostatus: aukcionai turi būti skelbiami prieš 20 dienų, vykdomi (pageidautina) išieginėmis dienomis. Akcijų pasirašymas skelbiamas prieš 15 dienų. Numatytos skelbimuose datos negalės būti keičiamos, kad neatsirastų preteksto laikyti tokius aukcionus juridiskai neteisėtai.

Miestų ir rajonų savivaldybės ruošia privatizavimui objektus, esančius jų kompetencijoje. Ministerijoms pavaldžius objektus numato pačios ministerijos. Sudarytos privatizavimo programos (ketvirtinės) surašomos pagal vieningą standartą ir tvirtinamos centrinėje privatizavimo komisijoje. Įmonės, kurios yra vienokių ar kitokių ginčų objektai, į privatizavimo programas traukti nerekomenduojama, kol visi neaiškumai nebus galutinai likviduoti. Leidžiamas privatizuojamų objektų skaldymas į dalis (pvz. buitinio aptarnavimo įmonės), tačiau būtinai nustatant kiekvienai daliai priklausančių patalpų plotus.

Didžiausias diskusijas sukėlė investicinių čekių panaudojimas. Jų jau išduota virš 1 milijono – už 5 milijardus rublių. Tai tik trečdalis bendro numatomo skaičiaus. Suprantama, kad didžioji čekių dalis bus panaudota būtų išpirkimui. Savivaldybės vargu ar įstengs nuveikti tokį milžinišką darbą. Numatoma jį užkrauti ant Statybos ir urbanistikos ministerijos pečių, kadangi joje yra sukaupta visa informacija apie namus, butus, jų būklę, architektūrinę vertę. Investicinius čekius bus leidžiama perrašyti giminėms per notarines kontorą ir parduoti aukcionuose nustatant pradinę kainą už čekio nominalą.

Tai gi tokios fokalės šiai dienai. Ir nors ore kybo žemės ūkio objektų ir Lietkoopsjungos turto privatizavimas, tačiau ledai pramušti ir jau, atrodo, pajudėjo. Ką rasime po jais? Gal sidabrą ir auksą, kaip toje vaikiškoje mišleje!

Na, o prisikasti iki jo jums gali padėti Ekonomikos ministerijos privatizavimo konsultacinis biuras. Jo telefonas 61 31 09

KAD VILKAS BŪTŲ SOTUS IR AVIS SVEIKA

(Atkelta iš 1 psl.)

las nemėgsta rizikuoti. Vadinasi, biznierių spaus savo politikus, kad šie mus palaikytų. Todėl esu įsitikinęs, kad bet kokie mūsų daromi apribojimai nenaudingi mums visais požiūriais – ir ekonomiškai, ir politiškai.

– O kokie jūsų santykiai su Sąjungos valdžia?

– Kaip čia pasakius. Aš juos pažįstu – jie mane... Esu nemažai bendravęs, tačiau santykiai, ypač po sausio 13-osios įvykių, pakankamai šalti. Manau, kad kitaip ir būti negalėjo.

– O su žmonėmis, su maskviečiais?

– Yra žmonių, kurie nepritaria Lietuvos keliui. Jų kaltinti neverta. Reikėtų suprasti: ir jie, ir mes tos pačios sistemos aukos. Ir Lietuvoje, kai kalbama su kitataučiais – nepatinka man tas žodis, – kurie atvyko jau po karo ir kurie mūsų nesupranta, neverta skubėti jų kaltinti. Jų dvasia suluošinta tos pačios sistemos.

Kada kai kurie mūsų "veikėjai" išeina į gatvę su lozungais "Okupantai, namo!", "Rusų okupantai, nešdinkitės!", jie neišvaizduoja, kiek žalos tuo padaro mums patiems tiek čia, tiek Vakaruose. Apie tokius (nenorėčiau lozungais kalbėti) taip ir norisi pasakyti – KGB agentai! Jie daro būtent tai, ko KGB nori. Tai, aišku, nereiškia, kad jie iš tikrųjų yra KGB agentai – taip nėra. Bet tegul jie susimąsto, ką daro!

O maskviečiai... Jums reikėjo sausio 13-ąją pabūti čia, Maskvoje... Kai prisimenu, sunku be ašarų kalbėti. Kas čia dėjosi! Pakvietė kažkas prie lango, o ten, kitoje gatvės pusėje, stovi moteris su vaiku ir laiko plakatą: "Litva, prosti nas". Paskui – minios kiekvieną dieną... Palaikančios, suprantančios. Aišku, tu, kurie skaito "Rabochaja tribuna" ar "Krasnaja zvezda", kitokia nuomonė. Bet tokių tikrai mažuma.

– Tai gal greitai ateis Lietuvos pripažinimas?

– Greitai – ne, bet jis bus, aš neabejoju. Mums iš karto derėjo suprasti, kad tai nebus dienos klausimas. Tai ilgas ir sudėtingas procesas, kaip ir pripažinimas Vakaruose. Politikoje niekas nesidaro staiga – "bumt" ir yra.

Vėl turime prisiminti, kodėl mumis domisi Vakarų valstybės. Šiais laikais filantropų nesurasi. Kiekvienas domisi tuo, kas naudinga. Todėl tegu kita valstybė nesidomi mumis kaip ekonominiu partneriu, bet domisi mumis tiek, kiek mes galime destabilizuoti įvykius Tarybų Sąjungoje, nes tai savotiškai atsilieps tos valstybės saugumui. Tai labai sudėtingi santykiai. Todėl mūsų pagrindinė politikos kryptis ir Vakarų, ir Rytų atžvilgiu turėtų būti – įtikinti šitas valstybes, kad tai, ką mes darome, yra jų interesų zonoje, kad mes vos neatstovaujame jų interesams...

– Ar neaplenks mūsų bendradarbiaudamos su užsieniu Rusija, Sąjunga – Jums iš arčiau geriau matyti.

– Natūralu, kad Sąjungos ir Rusijos ryšiai su užsieniu yra tvirtesni. Natūralu ir politikos prasme – jau sakiau, kapitalas nenori rizikuoti. Jis čia jaučiasi žymiai saugiau negu Lietuvoje, kadangi Lietuvos vidaus politinė situacija įtempta, ir kai kurie įstatymai mažiau palankūs, be to egzistuoja naujos Tarybų Sąjungos invazijos baimė. Tarybų Sąjungoje taip pat yra rizikos, tačiau kur kas mažiau.

– Kaip vertinate Boriso Jelcino išrinkimą Rusijos prezidentu? Kiek tai gali turėti įtakos Sąjungos politikai?

– Mano nuomone, tai, kad prezidentu išrinktas Borisas Jelcinas – sveikintina. Tai demokratinių jėgų pergalė. Jeigu būtų išrinktas bet kuris kitas, kad ir demokratiškasis Bakatinas, tai jau būtų buvęs demokratinių jėgų pralaimėjimas. O dabar – tai labai didelė pergalė. Tai reiškia, kad demokratiniai procesai judės toliau tiek Rusijoje, tiek Tarybų Sąjungoje. Tai reiškia, kad atsirado alternatyvi figūra Gorbaciovui. Figūra, kuri kuo toliau, tuo didesnę įtaką turės ir pasaulyje – tai rodo paskutinis Jelcino vizitas Jungtinėse Amerikos Valstijose. Bet aš laikau savo jau senos nuostatos, kad mes negalime rizikuoti ir šiuo atveju neturime teisės beatodairiškai pasikliauti nei vienu, nei antru: vienas yra Rusijos imperijos vadas, kitas – Rusijos vadas. Abiem atvejais skamba "Rusija". Tai gi, privalome gerai mokėti laviruoti tarp abiejų. Politikoje ir tarpvalstybiniuose santykiuose, apskritai, negali būti konfrontacijos. Mums nepatiktų, jei su mumis negažiai kalbėtųsi – lygiai taip ir kiekvienam kitam nepatiktų. Tė nesuprastų ir senos demokratijos valstybės. Turime laikytis nustatytų tarptautinio bendravimo normų.

– Atstovybėje gausu svečių iš Lietuvos. Kas jie, ką veikia čia?

– Tai kelios grupės žmonių. Vieniems atstovybė – tarpinis taškas išvykstant į užsienį, kiti Maskvoje tvarko reikalus ir, žinoma, lankosi Vyriausybės nariai. Juk santykiai nėra visiškai nutraukti. Būtų kvailystė tuos santykius nutraukti, nes ir Vakarų kapitalą domina daugiausia ne pati Lietuva, o Lietuva, kaip bazė, žinanti Tarybų Sąjungos konjunktūrą, iš kurios galima kilti toliau. Jeigu nutrauktume visus ryšius, tai nedomintume nei Tarybų Sąjungos, nei Vakarų. Neužsidarysime XIX amžiaus karalystėje, ar ne? Juk ir amžius – dvidešimtas!

– O kiek Lietuvai kainuoja atstovybė? Gal kuo padeda Maskva?

– Makva mums nepadeda niekuo. O Lietuvai kainuojame daug – virš 300 tūkst. rublių per metus. Bet tos išlaidos reikalingos. Vieną kartą po priėmimo pasibaisėjau, kad jis brangiai kainavo, tai vienas vairuotojas pasakė: "Jeigu norite būti tikra pasiuntinybe, turite suprasti – tai daug kainuoja." Jis teisus. Tai kainuoja, bet ir atsiperka. Kontaktais, ryšiais...

– Kiek žmonių dirba atstovybėje?

– Atsakingų darbuotojų dabar yra apie 15. Nenorėčiau, kad aparatas plėstųsi, nors man atrodo, kad Lietuvoje vėl jaučiamas polinkis plėsti valdymo aparatus. Manau, reikia tiesiog gerai apgalvoti, ką kiekvienas žmogus turi daryti.

– Žinau, kad Jūsų šeima Lietuvoje. Ar dažnai aplankote?

– Kas savaite.

– Ar nepervargote – darbas, nuolatinės kelionės...?

– Labai pavargau. Bet kas iš mūsų nepavargu?

Remigijaus NAVICKO nuotrauka

Veronika PASKOČINIENĖ

Į PASAULĮ... KVADRATINIAIS RATAIS

Jeigu renginys – respublikinis, visada tikiesi sutikti daug žmonių iš įvairiausių Respublikos kampelių. Deja, respublikinis seminaras privatizacijos ir apskaitos klausimais, vykęs Kaune, dalyvių skaitlingumu nepasizymėjo, nors tikrai buvo verta pasiklausyti praktiškų Konkordijos universiteto Kanadoje finansų apskaitos profesoriaus Henrio Dauderio patarimų bei Bostono (JAV) universiteto profesoriaus Edvardo Bubnio minčių mums aktualiais šiandienos reikalais.

Profesorius Henris Dauderis yra Vytauto Didžiojo universiteto senato narys, šiuo metu – vizituojantis profesorius, vadovaujantis vasaros mokyklai, kurioje mūsų specialistai nagrinėja sąskaitų problemas pasaulinės patirties kontekste. Siekdamas, kad reikalingas Lietuvai žinias įgytų kuo daugiau žmonių, profesorius ėmėsi ir minėtojo seminario vedėjo pareigų, svarbiausią renginio idėją įvardindamas šitaip: "Kokiam vežime važiuoju, kokiam vežime važiuosim?" Į pirmąją dalį lyg ir įstengume iš karto atsakyti, o antroji jau reikalauja analizės, įvertinimo ir, be abejo, iniciatyvių pasiūlymų.

Po seminario pakalbinau profesorių Henri Dauderį:

– Kaip atrodome finansininko su pasauline patirtimi akimis?

– Man regis, pas jus yra išrastas kvadratinis ratas, kuris nelabai gali sukstis. Tačiau tikras ratas išrastas dar seniau, todėl atsiskaityti nevykusio kvadratinio tereikia normalų ratą pritaikyti Lietuvos vežimui.

Užsienio finansų apskaitos sistema jau daugybę metų sėkmingai naudojama, tad, be abejo, gali tiktai ir čia. Tereikia išsiritinti, kas svarbiausia, ir panaudoti Lietuvoje.

– Turbūt mums delsti nereikėtų...

– O jūs pasižiūrėkite, kas darosi Sąjungoje! Jie jau skuba ten, kur seniausios ovena ameri-

konai. Jeigu nesuprasite, kad Lietuvai taip pat reikia skubėti, tai atsiliksime ne tik nuo pasaulio, bet ir nuo tos pačios Sąjungos, o pasivyti darysis sunkiau, nes iškilis vis naujų problemų.

Mano galva, lietuvis yra labai darbštus, bet jo rankos yra surištos, jo kojos yra surištos. Kur jis gali toks nueiti? Nežinau, kaip galima šitaip elgtis patiems su savimi. O juk jau tvarkite ekonomiką savarankiškai.

– Gal tiesiog nežinome, nuo ko pradėti?

– Pirmiausia tereikia gerų, tinkamų dabarčiai sprendimų. Vadinasi – ir žmonių, kurie tokius sprendimus galėtų priimti ir įgyvendinti. Tuomet eisite pirmyn. Negaliu atsistebėti, kad šiais laikais pas jus dar reikalaujama, kad studentai finansų apskaitos tebesimokyti... leniška. Šitokie mokslai nežinomi pasauliui ir nereikalingi. Štai mes naudojames Vytauto Didžiojo universiteto auditorijomis, kad galėtume paskleisti atvežtąją informaciją, žinias, kad išmokytume buhalterius finansų kalbos, kurią supranta visi pasaulio biznierių.

Ką pas jus finansininkai daro įmonėse? Jie pildo įvairias formas ir siunčia jas kur nors, kur nurodyta. O jų darbas yra stebėti, registruoti įmonės būklę, pasikeitimus. Jie tiesiog dūsta be reikalingos informacijos.

– Ko mums labiausiai trūksta?

– Aš susipažinau su įmonių balansais. Seminaro metu jūs matėte, kaip tai daroma pasaulyje. Skirtumas ryškus.

Norėčiau pastebėti, kad jūsų valdžiai reikėtų suprasti, jog ne jie vieni žino atsakymus į klausimus. Daug yra žmonių ne tik norinčių, bet ir galinčių padėti. Suprantu – visiems trūksta laiko, bet kartais būtina juo rasti ir pasikalbėti. Štai ir mes, kai atvažiuojam iš užsienio, labai norim pasikalbėti, nes norime padėti Lietuvai, bet... labai sunku prieiti prie valdžios.

Štai tokie reikalai skubant i rinka